

Eva Jinek

Droom groot No.2

Meer verhalen van voorbeelden

Spectrum

Inhoud

Inleiding	008
Antoinette Beumer	014
Devika Partiman	022
Fabienne Chapot	030
Lucas Rijnveld	040
Ilja Willems	048
Rajae El Mouhandiz	056
Emilie Cleuver	064
Jennifer Hoffman	072
Antoinette Scheulderman	080
Carice van Houten	088
Jessica Gyasi	096
Janneke Niessen	104
Sabine Tammes	112
Daria Bukvić	122
Sacha Polak	132
Anita Elberse	140
Shauntell Baumgard	146
Fidan Ekiz	152
Eline Leijten	160
Beatrice de Graaf	168
Melissa Koole	178
Nazmiye Oral	186
Pavel Jinek	194
Dankwoord	204

Ik moet vooraan zitten, bij de meester. Het liefst zou ik veilig met mijn gezicht naar het bord toe zitten, met mijn rug naar de rest van de klas, maar dat kan niet. Mijn tafeltje staat haaks op die van de leraar en dat betekent dat er kinderen recht tegenover mij zitten, en naast mij. Ze staren zoals alleen kinderen dat kunnen. Ik kijk naar rechts, naar de leraar. Om mij heen beginnen de andere kinderen te schrijven. Ik heb een pen in mijn hand en een leeg vel papier op het bureautje, maar mijn hand blijft in de lucht hangen, omdat ik niets versta van wat de leraar zegt. Hij ziet dat en buigt over zijn bureau naar mij toe. De hele klas stopt met schrijven om naar ons te kijken. In het Engels zegt hij: 'Probeer maar. Schrijf gewoon op wat je hóórt.'

Wat ik hoor is een verzameling onnavolgbare klanken. Een 'k'- of een 't'-klank kan ik nog net ontwaren, de rest gaat zo snel dat ik niet weet waar woorden beginnen of eindigen. Ik ben verlamd en ik voel paniek opkomen. Ik ben elf jaar en van de ene op de andere dag analfabeet geworden.

Het is begin november 1989. Midden in het schooljaar zijn we verhuisd van Amerika, waar ik ben geboren en opgegroeid, naar Den Haag. Ondanks hevig verzet van mijn kant, is het de bedoeling dat we hier voor altijd blijven en dit is dag één van mijn nieuwe bestaan.

Ik wil tegen de meester zeggen dat ik het niet begrijp, dat hij langzamer moet praten. 'Alsjeblieft,' wil ik smeken, 'mag ik achterin zitten?' Weg van de blikken van de andere kinderen die ik net een kwartier geleden voor het eerst in mijn leven heb ontmoet. Maar ik kan geen kant op. Ik kijk alleen naar het blaadje voor mij en begin, uit wanhoop, letters te schrijven.

Ik voel hoe een traan over mijn wang rolt, langs mijn kin – die ik niet durf af te veegen – en zo op het nieuwe schoolschriftje valt waarin ik voor het eerst van mijn leven een dictee maak in het Nederlands. Die traan was heet, dat voel ik nu nóg als ik eraan terugdenk. Die brandde van schaamte.

De meester ziet het en wil me troosten. Iemand in de klas lacht, en daarna ook anderen.

Eerst voel ik me hulpeloos, nu volgt de woede. In die klas, mijn eerste Nederlandse klaslokaal met beslagen ramen en de geur van oude radiatoren, leerde ik in sneltreinvaart een extreem waardevolle les: zonder taal ben je niets. Het maakt niet uit hoe slim of grappig of innemend je bent, zonder woorden telt dat allemaal niet. Ik ben onzichtbaar. Niet te kennen, niet te beminnen. Onthand en machteloos. Ik weet nog dat ik op dat moment in mijn hoofd tegen mezelf zei: 'Dit nooit meer.'

Het is 2008, bijna twintig jaar later en ik zit in een kleine glazen studio op het Media Park in Hilversum. Het is nog donker buiten, zo vroeg is het. 06:53 uur om precies te zijn. Dat weet ik omdat recht voor me, boven de camera die op mijn gezicht is gericht, een digitale klok hangt met rode cijfers die aftelt tot het begin van de uitzending. Er stroomt geen bloed meer door mijn lichaam, alleen maar zenuwen. Over zeven minuten presenteer ik voor het eerst van mijn leven

het *NOS Journaal*. Ik heb genoeg Hollywoodfilms gezien om te weten dat dit het moment is dat ik terug zou moeten denken aan het meisje dat ik was toen ik boven dat schriftje zat te jammeren over mijn eerste dictee. Zo meteen ga ik namelijk het nieuws presenteren... *in het Nederlands*. Ze moest eens weten, dat mokkeltje van elf! Als ik niet zo zenuwachtig was geweest, had ik daar wel even lekker op willen kauwen.

In de jaren tussen mijn eerste dictee en mijn eerste *Journaal* ben ik mijn stille belofte van 'dit nooit meer' nagekomen. Ik leerde spreken en schrijven zodat ik kon meedoen, en meer dan dat. Zo'n zes weken nadat we naar Nederland waren verhuisd, kon ik al enigszins communiceren. Ik herinner me vooral de allereerste keer dat ik het woordje 'toen' leerde gebruiken. Ineens kon ik een chronologie aanbrenge, ineens was ik niet meer overgeleverd aan staccato zinnen zonder samenhang, ineens kon ik een verhaál vertellen. Ik liep door het huis, hardop pratend, en kon niet

Het maakt niet uit hoe slim of grappig of innemend je bent, zonder woorden telt dat allemaal niet

stoppen met 'en toen', 'en toen', 'en toen', precies zoals een tweejarige dat doet. Ik was zó gelukkig. Hoe absurd het ook klinkt, dankzij dat woordje dacht ik voor het eerst: dit gaat goedkomen. Tegen de tijd dat ik aan mijn tweede schooljaar begon, maakte ik elke week een eigen schoolkrantje met de literaire titel *Kleine Krant voor Grote Maskezen*. Dit was inclusief horoscoop en hoofdredactioneel commentaar. Op het gymnasium schreef ik ook voor de schoolkrant én klom ik het podium op om mee te doen aan voordrachtwedstrijden tussen middelbare scholen onderling. Er was maar één jaar dat ik niet won (dat jaar won Theo Dunkelgrün en die is gepromoveerd en geeft les aan de universiteit van Cambridge dus... ja). Toen ik ging studeren, koos ik voor geschiedenis, een studie die volledig is gestoeld op taal, op schrijven, en aan het eind van die studie werd ik aangenomen voor een journalistieke stage bij de NOS in Washington DC. In plaats van me te focussen op zaken waar ik géén achterstand in had, beet ik me vast in datgene wat mij getergd had. Ik was een oester die haar zandkorreltje maar bleef polijsten, en dat hielp. Wat eerst voelde als een grote tegenslag en als falen, groeide langzaam uit tot een bron van plezier. Natuurlijk heb ik veel beschamende momenten gekend, maar een nieuwe taal leren gaf mij ook zelfrespect. Uiteindelijk werd het zelfs de basis van de carrière die mij de afgelopen twintig jaar zoveel avontuur heeft bezorgd. De grotere les die ik leerde is dat het veel beter voelt om het beest in de bek te kijken, om iets áán te gaan, dan om op te geven.

Nu zou het heel mooi en wijs zijn als ik deze les had toegepast op mijn verdere leven, maar dat is dan weer niet gelukt. Gesprekken waarin ik ‘nee’ moet verkopen, deadlines, winterbanden, hulp vragen als ik het nodig heb: de lijst van dingen die ik níét aanga, is heel lang. Met alle gevolgen van dien. Maar dit boek gaat niet over perfectie, of ‘je beste zelf zijn’ of over wat maximaal haalbaar is. Dit boek gaat over manieren om naar tegenslag te kijken. Over hoe je jezelf kunt helpen om de weg terug te vinden als je verdwaald bent in het bos. Over je stem vinden, en ook gebruiken.

Onze gidsen daarin zijn de bijzondere mensen die Lizzy en ik voor dit boek hebben geïnterviewd. Het zijn allemaal succesvolle mensen die uitblinken in wat ze doen. Het is heel makkelijk om daar, van een afstand, voor in katzwijn te vallen. Op een afstand ziet succes er namelijk gemakkelijk uit, alsof het moeiteloos is komen aanwaaien. Dat is bij niemand zo. Achter de prestaties van de geïnterviewden zitten bergen werk en doorzettingsvermogen. En heel veel eenzame uren waarin geploeterd is terwijl er niemand keek.

Als je het gevoel hebt dat je echt wordt gehoord door een ander, geeft dat zoveel troost

Voor *Droom groot* en dit boek, *Droom groot No. 2*, hebben we de afgelopen jaren meer dan vijftig mensen gesproken. Ze zijn verschillend en leiden heel andere levens. Sommigen zul je kennen, andere namen zijn ontdekkingen. Sommigen bevinden zich al jaren op de pieken van hun kunnen, terwijl anderen nog onderweg zijn. Iedereen in dit boek heeft, net als de rest van ons, met tegenslag te maken. Maar wat hen bijzonder maakt, is de manier waarop ze daarmee omgaan: niemand ziet zichzelf als slachtoffer. Ze laten zich niet willoos meevoeren door het lot, en wat op hun pad komt, buigen ze om. Ze gebruiken het als brandstof om er iets van te maken – iets moois of iets waar we allemaal wat aan hebben.

Wat ik miste door taalloos te zijn, kwam terug vanaf het moment dat ik weer kon praten: de connectie met andere mensen. Het lukte steeds beter om mijn persoonlijkheid te delen, en andersom om het innerlijk leven van andere mensen te ontdekken. Met woorden kunnen we ook iets wonderlijks doen: ons verplaatsen in een ander. Als je het gevoel hebt dat je echt wordt gehoord door een ander, geeft dat zoveel troost. Als iemand iets vertelt en je herkent jezelf daarin terug: een betere remedie tegen eenzaamheid bestaat niet. Zo raken we elkaar, tot in het diepste van ons wezen, met woorden.

Daarom moet je ambitieus zijn met woorden. Dat heeft niets te maken met wat je doet in het dagelijks leven en of je wel of niet een maatschappelijke ladder wilt beklimmen. Ik heb het ook niet over moeilijke woorden, of ingewikkelde formuleringen. Ambitieuze praten is geen elitaire aangelegenheid. Het gaat erom dat je jezelf dwingt om de juiste woorden te kiezen zodat mensen je kunnen kennen. Hoe je iets zegt, bepaalt namelijk in welke mate iemand anders je kán kennen. Als Dexter mij vraagt hoe het gaat, en ik antwoord: ‘Weet ik niet, ben moe’, dan leidt dat tot iets heel anders dan als ik zeg: ‘Het lukt me niet om in slaap te vallen omdat ik lig te piekeren over hoe ik dat straks moet doen met die nieuwe talkshow en de kinderen en hoe er dan nog genoeg ruimte overblijft zodat jij en ik tijd met elkaar kunnen doorbrengen want als ik met jou op de bank zit moet ik vroeg of laat huilen van het lachen en ik wil weer huilen van het lachen want dan ontspan ik helemaal en is het veel makkelijker om al deze twijfels te dragen.’ Snap je?

Daarom zijn alle mensen in dit boek ook op die manier geïnterviewd: heel persoonlijk, met veel aandacht voor details. Zodat je je een voorstelling kunt maken van hun leven, zodat je mee kunt voelen en letterlijk zien hoe zij iets hebben aangepakt. Alleen dan kun je er elementen uit halen en vertalen naar je eigen leven. Het lijkt tegenstrijdig, maar hoe specifiek een verhaal is, hoe universeler het wordt. Ik kan de hele dag tegen je roepen ‘droom groot! zet door! manifesteer je succes!’, maar daar heeft helemaal niemand iets aan, behalve het algoritme van Instagram. Iemand moet het voorleven, zodat we bij elkaar kunnen afkijken hoe dat werkt. Dát is de kracht van voorbeelden.

Als je ambitieus bent met je woorden, lukt het je steeds beter om aan te geven wat je wilt. Sterker nog, een droom waarmaken kán alleen maar als je in staat bent om die droom onder woorden te brengen. Als je steeds beter onder woorden kunt brengen wat je wilt, wordt het gaandeweg ook makkelijker om te zeggen wat je liever níét wilt, totdat ‘goh, ik heb liever niet dat je aan mijn billen zit als ik met je sta te praten, ik zit toch ook niet aan jouw kont? Nou dan’, er zonder enige moeite uitrolt.

De grootste misvatting is dat je zelfverzekerd moet zijn om je uit te kunnen spreken. Het is andersom: je zelfvertrouwen groeit elke keer dat je je uitspreekt, je stem gebruikt, voor jezelf opkomt. Stop met wachten tot je er klaar voor bent: dat zul je nooit zijn. Overigens net als voor de meeste dingen in het leven. En ik heb echt niet de wijsheid in pacht, maar hierover moet je me geloven: praten is een spier die je kunt trainen. Begin klein, maak het specifiek, en spreek – omdat alleen dán dat vermogen een kans krijgt om te groeien.

De afgelopen jaren heb ik de vaak ontroerende en altijd inspirerende verhalen van alle geïnterviewden mogen opschrijven. Hun woorden zijn door mijn handen en mijn hoofd gegaan. Zo zijn de lessen die zij ons leren onderdeel geworden van mijn eigen denken. Ik kan ze hier niet genoeg

voor bedanken, en vooral voor het feit dat ze bereid waren open en kwetsbaar over hun levens te vertellen. Hun gezichten zijn vastgelegd door Robin de Puy, voormalig Fotograaf des Vaderlands en een kunstenaar die ik al jaren bewonder om haar werk én om haar eigen levensverhaal, dat ook in het eerste deel van *Droom groot* staat. Robins portretten geven al deze interviews een extra dimensie omdat zij met haar gevoelige oog zo goed ziet wat mensen kwetsbaar maakt, maar ook mooi en sterk.

Een speciale vermelding is er voor mijn ouders. Zij lieten zich niet interviewen want in tegenstelling tot hun oudste kind houden ze niet van de schijnwerpers, maar hun verhaal is zo groot en zo bijzonder dat ik dat met liefde in mijn eigen woorden heb opgeschreven. Dat verhaal gaat over liefde, avontuur en bovenal: vrijheid. Een vrijheid in letterlijke zin, maar ook de vrijheid van geest die ze mij hebben gegeven.

Voor Lizzy en voor mij is het een worsteling geweest om *Droom groot* de afgelopen jaren beperkt te houden. De namen in dit boek, en het vorige, vormen dan ook geen definitieve lijst. Samen zijn ze de belichaming van wat *Droom groot* behelst, maar daar hadden nog veel meer mensen bij gekund. Steeds weer ontdekken we mensen die ons verleiden met wat ze bedenken, maken en doen, die strijdvaardig en gedreven zijn. Er is geen eind aan wat je kunt leren over worstelen met het leven en er wijzer uit komen.

Daarom is *Droom groot* verslavend. En hoewel ik hiermee waarschijnlijk mijn huwelijk en zeker ook wat vriendschappen riskeer, denk ik dat dit project nog lang niet klaar is. *Droom groot* is wat mijn werk zo boeiend maakt, en daarom is het geen werk maar een liefdesproject dat voort zal duren.

Voor de dagen dat je niets meer zeker weet, of de dagen dat je net dat laatste duwtje nodig hebt. Voor als je je afvraagt hoe anderen dat in godsnaam doen – leven – of dat je je wil laten opzweepen en ontroeren, de dagen dat je herkenning zoekt of dat je hongerig bent naar inspiratie, daar zijn deze verhalen voor. Neem mee wat je helpt. *Droom groot*.

Eva

Antoinette Beumer

REGISSEUR • SCHRIJVER

Het was een heerlijke krantenkop waar mijn oog op viel: 'Bondscoach bij de mannen? Ja, dat zou ik wel aandurven. Het gaat toch om je kwaliteit?' En: 'Daar ligt zeker wel mijn ambitie.' Aan het woord is Sherida Spitse, captain van de Oranje Leeuwinnen. Ik werd er instant blij van, maar: waarom eigenlijk? Waarom viel het me zo op?

Omdat vrouwen zelden zo praten. Bij dit soort kwesties zijn ze eerder bescheiden – vals of oprecht –, zéker over zo'n beladen onderwerp als mannen- en vrouwenvoetbal waarin vooruitgang en vooroordelen nog altijd gelijk opgaan. Maar Sherida zei het gewoon. Onomwonden, enthousiast én ze gebruikte het woord 'ambitie'.

Dat is een woord waar ik altijd van heb gehouden. Het voelt voor mij als een raket, of een brandend kooltje, een voorbode van iets nieuws, iets béters. Misschien is het de erfenis van mijn Amerikaanse opvoeding dat het woord zo'n positieve lading voor mij heeft. Pas toen ik in Nederland woonde, hoorde ik hoe sommige vrouwen – inclusief ikzelf – omschreven werden als 'zo'n ambitieus vrouwtje'. In die typering proefde ik voor het eerst het zuur en de afkeuring: ambitie was dus niet onomstreden, en blijkbaar ook niet voor iedereen.

De afgelopen vijftien jaar, sinds ik op televisie ben, heb ik geprobeerd om het woord 'ambitie' altijd te gebruiken als ik zelf word geïnterviewd. Ik wil dat het een positieve connotatie